

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2018

**GEOGRAFIE V1
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 225

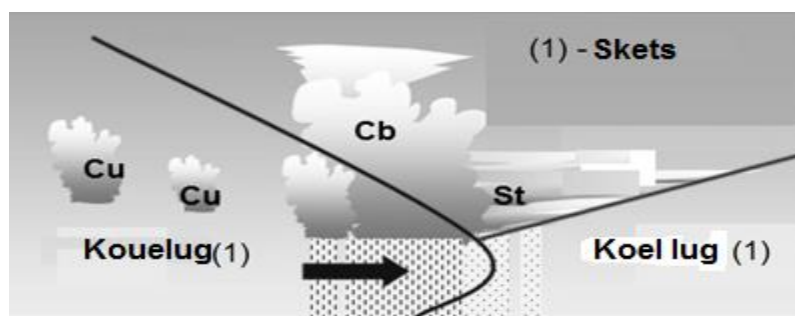
Hierdie nasienriglyn bestaan uit 11 bladsye.

AFDELING A: FISIESE GEOGRAFIE – KLIMAAT, WEER EN GEOMORFOLOGIE

VRAAG 1

1.1	1.1.1	B (1)		
	1.1.2	D (1)		
	1.1.3	G (1)		
	1.1.4	I (1)		
	1.1.5	E (1)		
	1.1.6	A (1)		
	1.1.7	H (1)		
	1.1.8	C (1)	(8 x 1)	(8)
1.2	1.2.1	Ontwrig (1)		
	1.2.2	Tralie (1)		
	1.2.3	Sentripetaal (1)		
	1.2.4	Radiaal/Sentrifugaal (1)		
	1.2.5	Tralie (1)		
	1.2.6	Dendrities (1)		
	1.2.7	Parallel (1)	(7 x 1)	(7)
1.3	1.3.1	Die kouefront het die warmfront ingehaal (1)
Die warmsektor het nouer geword (1)
Daar is 'n aanduiding dat die koue- en warmfronte gemeng
het (1)
[Enige TWEE]	(2 x 1)	(2)
	1.3.2	Daling in lugtemperatuur (1)
Sterk winde (1)
Wissel van ligte tot swaar aanhoudende reënval / buie (1)
Laagste druk word ervaar (1)
Vogtigheid sal afneem (1)
[Enige TWEE]	(2 x 1)	(2)
	1.3.3	(a) Kouefront beweeg vinniger as die warmfront (2)
Kouefront haal die warmfront in (2)
Koue lug wigg onder die warm lug in en lig dit vanaf die
aardoppervlakte (2)
[Enige TWEE]	(2 x 2)	(4)

(b)

(3 x 1)

(3)

(c)

Voor die okklusie sal dit moeilik sigbare toestande wees (2)
 Gedurende die oorbeweeg, sal die sigbaarheid baie swak wees (2)
 Sigbaarheid sal verbeter soos die okklusie verbybeweeg (2)
[Enige TWEE]

(2 x 2)

(4)

1.4	1.4.1	Verwys na die klimaat van 'n klein plaaslike gebied (1) [Konsep]	(1 x 1)	(1)
	1.4.2	Dit is die suidfrontende helling omdat dit skuins sonstrale ontvang (1)	(1 x 1)	(1)
	1.4.3	Suidelike (1)	(1 x 1)	(1)
	1.4.4	Noordfrontende helling ontvang direkte sonstrale (2)	(1 x 2)	(2)
	1.4.5	Digte plantegroei soos woude, struik en varings groei in die skadusone as gevolg van die koel en vogtige toestande (2)	(1 x 2)	(2)
	1.4.6	Snags waai katabatiese winde teen die helling af in die vallei (2) Bergbriese waai teen die valleivloer (2) Temperatuur-inversies vind plaas op kalm, helder en koue winternagte (2) Ryppakkies kan aan die onderkant van die vallei vorm, as temperature tot onder 0 °C in die winter daal (2) Stralingsmis vorm wanneer lugtemperatuur tot onder die doupunttemperatuur afkoel (2) [Enige VIER]	(4 x 2)	(8)
1.5	1.5.1	'n Rivier wat net in die reënseisoen vloei (1) [Konsep]	(1 x 1)	(1)
	1.5.2	Onder die oppervlakte (1)	(1 x 1)	(1)
	1.5.3	Turbulente vloei (1)	(1 x 1)	(1)
	1.5.4	Groot klippe veroorsaak wrywing (2) Rowwe rivierkanaal (2)	(2 x 2)	(4)

1.5.5 Periodieke riviere

Sal onreëlmatig water voorsien (2)
 Word gedwing om seisoengewasse te groei (2)
 Verminderde opbrengs (2)
 Verhoog die koste om voldoende water te verkry (2)
 As daar geen behoorlike beplanning is nie, sal daar 'n verlies aan inkomste wees (2)
 Armoede neem toe in gebiede waar bestaansboerdery oorheers (2)
 Gebrek aan huishoudelike water (2)
 Voedselonsekerheid (2)
 Verlies van werk soos boerdery afneem (2)
 Besproeiingskemas en die bou van damme sal die koste van watervoorsiening verhoog (2)

[Enige VIER] (4 x 2) (8)

1.6 1.6.1 'n Netwerk van rivierkanale, wat deur klein sandeilande geskei word (1)

[Konsep] (1 x 1) (1)

1.6.2 Benede (1) (1 x 1) (1)

1.6.3 Gelyk/plat (1) (1 x 1) (1)

1.6.4 Dit forseer die rivier om in kanale te verdeel (2) (1 x 2) (2)

1.6.5 Die rivier se energie neem af, so ook die kapasiteit om die stroomvrag te vervoer en gevolglik vind afsetting plaas (2)
 Dit vind plaas na oorstroming en die rivier sal sy vrag in die kanaal afset (2)

Dit dwing die rivier om om die afgesette sediment te vloei (2)
 Hierdie eilande van afsetting veroorsaak dat die rivier vleg, wat lei tot 'n reeks konvergerende en divergerende segmente in die rivierloop (2)
[Enige DRIE] (3 x 2) (6)

1.6.6 Dit sal onmoontlik wees om paaie aan te lê (2)

Geen spoorlyne is moontlik nie (2)

Sand is baie onstabiel vir die bou van brûe (2)

[Enige TWEE] (2 x 2) (4)

[75]

VRAAG 2

2.1	2.1.1	5° to 25° (1)		
	2.1.2	30–65 km (1)		
	2.1.3	oos na wes (1)		
	2.1.4	antikloksgewys (1)		
	2.1.5	volwasse (1)		
	2.1.6	divergerende (1)		
	2.1.7	temperatuur (1)	(7 x 1)	(7)
2.2	2.2.1	C (verjonging) (1)		
	2.2.2	B (rower / roof) (1)		
	2.2.3	B (waterval) (1)		
	2.2.4	D (windsaal) (1)		
	2.2.5	D (ongelyk en het talle hindernisse) (1)		
	2.2.6	B (lengte-) (1)		
	2.2.7	C (V-vormige valleie) (1)		
	2.2.8	D (min plantdekking) (1)	(8 x 1)	(8)
2.3	2.3.1	A (1)	(1 x 1)	(1)
	2.3.2	Inversielaag laer as die plato (1)	(1 x 1)	(1)
	2.3.3	(a) Dalende lug vanaf die Kalahari-hoog verhit volgens die DAVT en is warmer as die lug vanaf die kusstreke (1)	(1 x 1)	(1)
		(b) Gedurende die winter beweeg die ITKS noordwaarts, dus is daar minder kontinentale verhitting (2) Dalende lug vanaf die Kalahari-hoog / Sub-tropiese hoog is dominerend en forseer die inversie tot onder die eskarp (2) In die somer beweeg die ITKS suidwaarts en veroorsaak dat daar meer kontinentale verhitting is (2) Die konveksiestrome oor die binneland veroorsaak dat die inversielaag tot bo die eskarp gelig word (2) [Enige DRIE]	(3 x 2)	(6)

(c) **A (Winter)**

Baie min vogtigheid en reënval, wat droogtes kan veroorsaak (2)

Boere moet baie meer besproei om die opbrengste produktief te maak (2)

Damme mag opdroog of die vlakke daal vinnig (2)

Die produksie van landbou-aktiwiteite daal (2)

B (Somer)

Reënval in die vorm van donderstorms kom voor (2)

Swaar reën mag gronderosie veroorsaak (2)

Oorstromings mag voorkom, wat boerdery-aktiwiteite negatief kan beïnvloed (2)

Reënval maak damme vol (2)

Die hoeveelheid reënval sal die behoefte aan besproeiing verminder (2)

[BEIDE SEISOENE MOET BESPREEK WORD VIR VOLPUNTE] (3 x 2) (6)

- 2.4 2.4.1 'n Streek met hoër temperature in stedelike gebiede wat omring word deur laer temperature (1)
[Konsep] (1 x 1) (1)
- 2.4.2 Bestuur van motors (1)
Hoë geboue (1)
Lugverkoelers (1)
Padoppervlaktes (1)
[Enige TWEE] (2 x 1) (2)
- 2.4.3 Hittestres kan tot hartkwale lei (2)
Aanvraag vir energie verhoog tydens somer (2)
Gebruik van lugverkoeling sal toeneem en 'n uitwerking op koste hê (2)
[Enige TWEE] (2 x 2) (4)
- 2.4.4 **Groengordel**
Plantegroei verlaag temperature deur skaduwee te voorsien, veral onder bome (2)
Plante verminder die produksie van kweekhuisgasvrystellings, wat weer die temperatuur verlaag (2)
Groengordels verhoog evapotranspirasie, wat lugtemperature verminder (2)
Die proses van fotosintese absorbeer sonhitte (2)
Riviere
Water het 'n hoër spesifieke hitte, en neem dus langer om te verhit (2)
Water absorbeer hitte en het 'n afkoelingseffek op die gebied (2)
Briese vanaf die rivier, sal die temperature gedurende die dag verminder (2)
[BEIDE DIE GROENGORDEL EN RIVIERE MOET BESPREEK WORD VIR VOLPUNTE] (4 x 2) (8)

2.5	2.5.1	'n Dreineringsbekken is 'n gebied wat deur 'n rivier en sy sytakke gedreineer word (1) 'n Opvanggebied verwys na die bo-loop gedeeltes van 'n dreineerbekken wat 'n rivier van water voorsien (1) [Konsep]	(2 x 1)	(2)
	2.5.2	Reënval (1) Grondwater (1)	(2 x 1)	(2)
	2.5.3	Aantal/aard van die neerslag (1) Gradiënt (1) Plantegroei (1) Grondtoestand / Geologie (1) [Enige TWEE]	(2 x 1)	(2)
	2.5.4	(a) 'n Hoogliggende gebied wat twee dreineringsbekkens skei (1) [Konsep]	(1 x 1)	(1)
		(b) Dit verander wanneer die waterskeiding steiler aan die een kant in vergelyking met die ander kant is (2) Riviere wat aan die steiler kant vloei, erodeer die landskap vinniger, dus verander dit die posisie van die waterskeiding (2) Hierdie proses staan as abstraksie bekend (2) [Enige TWEE]	(2 x 2)	(4)
		(c) Die rivier wat aan die steiler kant van die waterskeiding vloei sal aanhou om terugwaarts te erodeer. (2) Dit sal later die water van die rivier wat op die minder steiler gedeelte vloei, in 'n kanaal lei. (2)	(2 x 2)	(4)
2.6	2.6.1	Om skadelike stowwe by ons riviere te voeg / ons riviere vuil te maak (1) [Konsep]	(1 x 1)	(1)
	2.6.2	Huishoudelike riool (1) Om klere te was (1) Industriële afval (1) Ontspanningsaktiwiteite (1) Storting (1) [Enige TWEE]	(2 x 1)	(2)

- 2.6.3 Suurstof word verminder vir plante en diere wat in die water woon (2)
 Watertekorte (2)
 Besoedelde water verhoog ons blootstelling aan gesondheidsgefare (2)
 Verminderde kwaliteit van water as gevolg van verhoogde besoedeling (2)
 Verminder biodiversiteit (2)
 Verhoog die risiko van oorstroming (2)
 Negatief vir ontspanning / toerisme (2)
[Enige TWEE] (2 x 2) (4)
- 2.6.4 Skep buffersones naby riviere (2)
 Onderrig boere oor volhoubare praktyke (2)
 Boetes wat opgelê moet word vir storting in riviere (2)
 Moedig die groei van bome / plantegroei aan (2)
 Gereelde toetsing van watergehalte (2)
 Vleilande moet bewaar word (2)
 Moedig die herwinning van afval as 'n alternatief vir storting in ons riviere aan (2)
 Bewusmakingsveldtogte (2)
[Enige VIER] (4 x 2) (8)
[75]

AFDELING B: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS

VRAAG 3

- 3.1 3.1.1 Verspreid (1)
- 3.1.2 Verspreid (1)
- 3.1.3 Kern (1)
- 3.1.4 Kern (1)
- 3.1.5 Verspreid (1)
- 3.1.6 Kern (1)
- 3.1.7 Kern (1)
- 3.1.8 Kern (1) (8 x 1) (8)

3.2	3.2.1	Boonste (1)		
	3.2.2	Klein dorp / Boeredorpie (1)		
	3.2.3	Konurbasie (1)		
	3.2.4	Megalopolis (1)		
	3.2.5	Groot stede (1)		
	3.2.6	Dorp (1)		
	3.2.7	Gehuggie (1)	(7 x 1)	(7)
3.3	3.3.1	Beweging van mense vanaf landelike na stedelike gebiede (1) [Konsep]	(1 x 1)	(1)
	3.3.2	Verlate boerdery-implemente kan aandui dat hy sy werk verloor het (1) Min besittings kan armoede voorstel (1) [Enige EEN]	(1 x 1)	(1)
	3.3.3	Geboue en plase is verlate (1)	(1 x 1)	(1)
	3.3.4	Tekort aan behuising/informele nedersettings (2) Misdaad (2) Verkeersopeenhopings (2) Onvoldoende dienste (2) Onbeheerbare afvalbestuur (2) Oorbewoning (2) Ineenstorting van waardes, gebruike en tradisies (2) [Enige TWEE]	(2 x 2)	(4)
	3.3.5	Landelike gebiede produseer voedsel (2) Afname in voedselproduksie verhoog voedselpryse (2) Beïnvloed die BBP van die land (2) Nywerhede ly as gevolg van 'n gebrek aan grondstowwe (2) Meer werkloosheid (2) Onderbenutte hulpbronne en dienste (2) [Enige VIER]	(4 x 2)	(8)
3.4	3.4.1	Water (1)	(1 x 1)	(1)
	3.4.2	Water is 'n basiese behoefte (1)	(1 x 1)	(1)
	3.4.3	Droogte (1) Geen reënval vir 'n lang tydperk (1) [Enige EEN]	(1 x 1)	(1)
	3.4.4	Daar is geen water in groot dele van die landelike dorp nie (2) Die dorp het droog geword (2) [Enige EEN]	(1 x 2)	(2)

	3.4.5	Diefstal en korrupsie (2) Te duur (R30 miljard word per jaar benodig) (2)	(2 x 2)	(4)
	3.4.6	Afname van werksgeleenthede (2) Vermindering in produksie lei dat minder werkers benodig word (2) Uitkringende effek op ander nywerheid se indiensneming, bv. minder bestuurders in vervoer (2) Werkers werk minder ure, met 'n afname in salaris en 'n negatiewe effek op lewenskwaliteit (2) Dienste soos finansiële instellings, skole, hospitale, ens. sluit (2) [Enige DRIE]	(3 x 2)	(6)
3.5	3.5.1	Om die verskil in ligging en verhouding tussen verskillende grondgebruiksones in stede te verduidelik. (2)	(1 x 2)	(2)
	3.5.2	B – Hoyt se sektormodel (1) C – Veelvoudigekern-model (1)	(2 x 1)	(2)
	3.5.3	(a) SSK (1)	(1 x 1)	(1)
		(b) In die middel vir beter toeganklikheid (1) Oudste gedeelte van die stad / oorsprong van die stad (1)	(2 x 1)	(2)
		(c) Stede het vele kerne (fokuspunte) (2) Dit is 'n meer buigsame model wat baie stede in die ontwikkelde wêreld weerspieël (2) Dit toon die komplekse aard van stede aan en neem in ag die faktore wat grondgebruiksones beïnvloed (2) Verbeterde vervoer het tot stedelike uitbreiding gelei (2) [Enige TWEE]	(2 x 2)	(4)
	3.5.4	Dit verhoed ongekontroleerde groei van stedelike gebiede (2) Verlaag temperature in die stad (2) Verbeter estetiese waarde/mooiheid in stedelike gebiede (2) Verbeter die lugkwaliteit in stedelike gebiede (2) [Enige TWEE]	(2 x 2)	(4)
3.6	3.6.1	'n Onbeplande (onwettige) nedersetting met geen basiese dienste wat verskaf word nie (1) [Konsep]	(1 x 1)	(1)
	3.6.2	Die gebruik van hoogs vlambare energie (1) Brandstofbronne wat nie behoorlik geberg word nie (1) Nabyheid van wonings (1) Hoogs vlambare boumateriaal (1) Gebruik van onwettige elektrisiteitsverbindinge (1) [Enige TWEE]	(2 x 1)	(2)

3.6.3	<p>Nedersetting het geen behoorlike infrastruktuur, soos byvoorbeeld paaie nie (2)</p> <p>Gebrek aan beplanning (geen straatname nie) (2)</p> <p>Paaie is onbegaanbaar (klippe en vore) (2)</p> <p>Gebrek aan behoorlike telekommunikasiedienste (2)</p> <p>Geen behoorlike waterbronne vir brandgevaar nie (2)</p> <p>Hoë misdaad besmette gebiede (2)</p> <p>[Enige TWEE]</p>	(2 x 2)	(4)
3.6.4	<p>KORTTERMYN</p> <p>Voorsiening van teerpaaie (2)</p> <p>Voorsiening van waterpunte (2)</p> <p>Elektrifisering van die gebied (2)</p> <p>Gereelde vullisverwydering/verhoed brande (2)</p> <p>Privaatondernemings kan help met kos/komberse/klere (2)</p> <p>Rig tydelike skuilings op (2)</p> <p>Sopkombuise (2)</p> <p>Raadpleeg gemeenskapsbelanghebbendes (2)</p> <p>LANGTERMYN</p> <p>Voorsiening van behoorlike laekostebehuising/HOP (2)</p> <p>Voorsiening van elektrisiteit in die vorm van sonpanele (2)</p> <p>Voorsiening van behoorlike infrastruktuur (2)</p> <p>Bou 'n gemeenskapsaal (2)</p> <p>Werkskepping om lewenstandaard te verhoog (2)</p> <p>Werf- en diensfasiliteite (2)</p> <p>[Aanvaar VIER – MOET NA BEIDE ASPEKTE VERWYS]</p>	(4 x 2)	(8)
			[75]
TOTAAL:			225